

دوره هفتم تقنینیه

<p>جله ۲۹</p>	<h1>مذاکرات مجلس</h1>	<p>شماره ۲۹</p>
<p>تاریخ تأسیس آذر ۱۳۰۵ جله ایله چهارشنبه ۸ اسفند ماه ۱۳۰۷ مطابق ۱۲ رمضان المبارک ۱۳۴۷</p>	<p>مندرجات فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی خواهد بود پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در یک شماره منتشر میشود مطبوعه مجلس</p>	<p>قیمه اشراک داخله ایران سالیانه ده تومان خارجه « دوازده تومان قیمه تک شماره یک قران</p>

فهرست مذاکرات

ردیف	عنوان	از صفحه	الی صفحه
۱	اصوابع مرخصی آقابان اوچخت - محمد آخوند - ملحق - ملک آراالی	۴۵۲	۴۵۴
۲	مذاکرات نسبت بظرف کلبه بیون قوانین مالیه راجع بازادی ورود نقره	۴۵۵	۴۶۵
۳	بطرز عمران اراضی کوهر خوار	۴۶۵	۴۷۰

مذاکرات مجلس

دوره هفتم تقنینیه

صورت مشروح مجلس لیلہ چهارشنبه ۸ اسفند ماه ۱۳۰۷ مطابق ۱۷ رمضان المبارک ۱۳۴۷

جلسه ۲۹

(مجلس سه ساعت و نیم از شب گذشته
در ساعت آفتاب درآمد تشکیل گردید)
صورت مجلس لیلہ چهارشنبه اول اسفند را
آقای اورنگ قرائت نمودند)

غائبین با اجازه جلسه قبل
آقابان: محمد ضیائی - حیدری - فویسی - آشتیانی -
محمد ولی میرزا - آقابان ملک مدنی - درانی - طالبخان
دکتر لقمان - ارباب کبکسرو - تیمور باش

غائبین بی اجازه جلسه قبل

آقایان: میرزا حسنخان وثوق - مفتی - موقر - حاج
رحیم آقا - میرزا ابوالفضل - محمد تقی خان اسعد - شیخ
محمد جواد - حاج حسین آقا مهدوی - شیخ علی محمد
حاج حسن آقا - حاج غلامحسین - محمد...
دیر آمده با اجازه جلسه قبل

آقایان: میرزا حسنخان وثوق - مفتی - موقر - حاج
رحیم آقا - میرزا ابوالفضل - محمد تقی خان اسعد - شیخ
محمد جواد - حاج حسین آقا مهدوی - شیخ علی محمد
حاج حسن آقا - حاج غلامحسین - محمد...
دیر آمده با اجازه جلسه قبل

رئیس - آقای ملک مدنی
ملک مدنی - موافقم
رئیس - آقای فیروز آبادی
فیروز آبادی - بنده مخالفت روی همان زمین عقیده
است که بنده خودم دارم و آقایان هم دارند فریکری میدنم
چه ملاحظه میکنند عقیده بنده این است که اگر ملک
از آقایان میخواهند تشریف ببرند به اروپا یا غیر اروپا
تشریف ببرند مانعی بجهت آنها نیست چه ناخوششان و
چه سالمشان چیزی که هست عقیده دارم که بدون عمل در
بدون خدمت کسی حق ندارد حقوق بگیرد چون این
عقیده را دارم به این ملاحظه مخالفم
رئیس - آقای روسی
روسی - عرض کم بنده تصویب میکنم از هم کار
روسی - عرض کم بنده تصویب میکنم از هم کار

مخترم که چرا وقتی که بکنفر نماینده اظهار می کنند
رئیس از به آن عید دهند آقایان نمایندگان اگر ناخوش
نباشند ابتدا ممکن نیست مرخصی بخوانند و کار و کار
را از هر چیز بهتر میدانند و انصاف بدهید که اگر
وقت بوقت بوقت مرخصی بخوانیم باید از کجا
سرکار از فیروز آبادی آن استفاده میکنند
آنجا بکنفر نماینده آنجا بکنفر نماینده ما هم صرف نظر میکنیم
رئیس از به آن عید دهند آقایان نمایندگان اگر ناخوش
نباشند ابتدا ممکن نیست مرخصی بخوانند و کار و کار
را از هر چیز بهتر میدانند و انصاف بدهید که اگر
وقت بوقت بوقت مرخصی بخوانیم باید از کجا
سرکار از فیروز آبادی آن استفاده میکنند
آنجا بکنفر نماینده آنجا بکنفر نماینده ما هم صرف نظر میکنیم

مخترم که چرا وقتی که بکنفر نماینده اظهار می کنند
رئیس از به آن عید دهند آقایان نمایندگان اگر ناخوش
نباشند ابتدا ممکن نیست مرخصی بخوانند و کار و کار
را از هر چیز بهتر میدانند و انصاف بدهید که اگر
وقت بوقت بوقت مرخصی بخوانیم باید از کجا
سرکار از فیروز آبادی آن استفاده میکنند
آنجا بکنفر نماینده آنجا بکنفر نماینده ما هم صرف نظر میکنیم

مخترم که چرا وقتی که بکنفر نماینده اظهار می کنند
رئیس از به آن عید دهند آقایان نمایندگان اگر ناخوش
نباشند ابتدا ممکن نیست مرخصی بخوانند و کار و کار
را از هر چیز بهتر میدانند و انصاف بدهید که اگر
وقت بوقت بوقت مرخصی بخوانیم باید از کجا
سرکار از فیروز آبادی آن استفاده میکنند
آنجا بکنفر نماینده آنجا بکنفر نماینده ما هم صرف نظر میکنیم

کرده اند ابتدا بواسطه کثرت برف نتوانستند مقصد برسند
و استفاده نکردند حالا هم که به مقصد رسیده اند بواسطه
زیادی برف بر کشتن به مرکز غیر ممکن است و اظهار یک
نفر نموده را ما نمیتوانیم تکذیب کنیم پس برای این
معاذیریکه در بین بوده است کمیسیون هم با مرخصی
ایشان موافقت کرد
رئیس - رأی گرفته میشود به مرخصی آقای مفتی آقایانی
که تصویب میکنند قیام فرمایند
(اغلب برخاستند)

کرده اند ابتدا بواسطه کثرت برف نتوانستند مقصد برسند
و استفاده نکردند حالا هم که به مقصد رسیده اند بواسطه
زیادی برف بر کشتن به مرکز غیر ممکن است و اظهار یک
نفر نموده را ما نمیتوانیم تکذیب کنیم پس برای این
معاذیریکه در بین بوده است کمیسیون هم با مرخصی
ایشان موافقت کرد
رئیس - رأی گرفته میشود به مرخصی آقای مفتی آقایانی
که تصویب میکنند قیام فرمایند
(اغلب برخاستند)

کرده اند ابتدا بواسطه کثرت برف نتوانستند مقصد برسند
و استفاده نکردند حالا هم که به مقصد رسیده اند بواسطه
زیادی برف بر کشتن به مرکز غیر ممکن است و اظهار یک
نفر نموده را ما نمیتوانیم تکذیب کنیم پس برای این
معاذیریکه در بین بوده است کمیسیون هم با مرخصی
ایشان موافقت کرد
رئیس - رأی گرفته میشود به مرخصی آقای مفتی آقایانی
که تصویب میکنند قیام فرمایند
(اغلب برخاستند)

لذا نظر تجارتي که تفاوت بين بعضی و بعضی نباشد این قانون را بپذیرانند که بعضی با نأديه حقوق کمري و بعضی با نأديه حقوق کمري که وارد کرده باشند این قانون از این نظر است و از جهت عایدات هم همانطور که آقای وزیر مالیه اظهار کردند چیزی نسبت که لطمه به عوائد بود چه ما بزند ولی در قسمت دوم که راجع بقانون فرمودند بنده هم خودم آنشب عرض کردم آن قانون با این قانون فرقی ندارد و در قسمت راجع بآلفاء قانون سابق که اینجا نوشته شده است در قانون سابق يك قسمت راجع به طلا بود که قانون سابق معین میکرد و حالا چون راجع به نقره را این قانون معین کرده است این ماده را جانشین آن ماده قرار داده ایم تا نسبت به نقره مطابق این قانون جدید عمل شود ولی نسبت به طلا بطوریکه قانون سابق معین کرده رفتار خواهد شد بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

احتشام زاده - بنده مخالفم

رئیس - بفرمائید

احتشام زاده - بنده نسبت به مسكوك خارجي عريضی دارم که اگر آقایان اجازه بدهند عريضه را عرض کنم و الا پیشنهادی تقدیم کرده ام

بعضی از نمایندگان - در پیشنهادتان حرف بزنید
رئیس - پس مذاکرات کافی است . پیشنهاد آقای احتشام زاده قرائت میشود .

(بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میکنم کلمه مسكوك در ماده اول حذف شود احتشام زاده

رئیس - آقای احتشام زاده

احتشام زاده - ورود مسكوك نقره بداخله مملکت قطعی است که از نظر مال التجاره نیست يك قیمت قرار دادی دارد که فوق العاده با قیمت جنسی آن فرق دارد و با قیمت وزنی هم خیلی متفاوت است مثلاً روپيه مطابق معمول رایجی که در جنوب ایران است چهار قران و دهشاهی قیمت آن است در صورتیکه بیشتر از دو قران و هفت هشت شاهی نقره ندارد پس ورود نقره و سایر مسكوكات بداخله

مملکت قطعاً برای این است که رواج بشود که اینکه در قسمت جنوب مملکت يك مقدار زیاد روپيه وارد میکنند و رواج است و کسبه جنوب هم از نقطه نظر اینکه طرف معامله هستند با کسانی که روپيه دارند مجبور هستند آنها را قبول نمایند این است که گمان میکنم ورود مسكوك نقره خارجی بداخله مملکت هم از لحاظ سیاسی که نقره مسكوك دولت خارجی به مملکت ما وارد میشود و هم از نقطه نظر اقتصادی برای اینکه بين قیمت واقعی و قیمت رائج آن يك تفاوت فاحشي هست مضر است و بنده معتقدم که ورود مسكوك خارجی نقره بداخله مملکت باید ممنوع شود تا هم از ضرر اقتصادی جلوگیری شود و هم مسكوكات خارجی در این مملکت رواج پیدا نکنند از این جهت این پیشنهاد را کردم که مسكوكات از ماده اول حذف شود ولی بطور شمس یا مصنوع آزاد باشد که از این مضرات جلوگیری شود

وزیر عدلیه - بنده تصور میکنم که آقای نماینده محترم همچو تصور کرده اند که مسكوك خارجي وقتی که وارد مملکت میشود بواسطه این اجازه ورود بصورت يك پول رایجی خواهد بود . مسكوك خارجي وقتی که اینجا وارد میشود مثل يك مال التجاره است . در هر مملکت که شما بروید در هر نقطه از نقاط دنیا که شما بروید مسكوك خارجي یعنی مسكوك ممالک دیگر را که در اطراف آن هستند می بینید که بقیمت روز خرید و فروش و مبادله میشود برای مسافرت و غیره و شما اجباری ندارید و قطعاً هم کسی نخواهد خرید و از طرف دیگر هیچوجه دولت نخواهد گذاشت که مسكوك خارجي اصلاً وارد يك نقطه هم باشد صورت رواج بخود بگردد این هم يك مال التجاره است خوب باید . و ما چند دلیل داریم که اگر این مال التجاره بصورت مسكوك خارجي آمد مملکت جلوبش را بگیریم یا خیر ؟ یعنی دولت همچو تصور میکند که هیچ اشکالی ندارد و بنا بر این از این جهت هم بایستی موافقت کرد زیرا کاری را که انسان وقتی منع میکند باید دلیل بیاورد که این امر جای نگرانی دارد ولی ما

در این خصوص همچو دلیل را نداریم و مخصوصاً از نقطه نظری که آقای اشاره فرمودند یعنی از نظر سیاسی ابتدا چای هیچگونه نگرانی نیست . وضعیت فعلی ایران (دولت ایران) طوری است که ما اصلاً نباید صحبتش را هم بکنیم و از ورود مسكوك خارجي با ایران اظهار نگرانی بکنیم . رای میگیرم -- رای میگیرم

رئیس - پس میگیرند

احتشام زاده - خیر پس نمیگیرم

رئیس - رای میگیریم بقبول نوجه بودن پیشنهاد

احتشام زاده آقایان موافقین قیام فرمایند

(چند نفری قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد

رئیس - رای میگیریم بماده اول آقایان موافقین قیام فرمایند

(اکثری خواستند)

رئیس - تصویب شد ماده دوم قرائت میشود

(بشرح آتی قرائت شد)

ماده دوم - خروج نقره خواه بصورت مسكوك خواه بصورت شمس و خاک ممنوع است باستثناء مصنوعات

ایران یا خارجه و مسكوك خارجه

تبصره - مسافرین در موقع خروج از سرحدات مملکت میتوانند تا میزان دوازده تومان مسكوك نقره همراه داشته باشند

رئیس - آقای عباس میرزا

عباس میرزا - بنده در شور اول پیشنهاد کردم که

با خارجه حذف شود . نظر بنده این بود که نقره

وارد میشود خارج نشود . مسكوك داخلی هم از نظر

مال التجاره می رود که صادرات مملکت زیاد شود و از

این با خارجه ما دو نتیجه میگیریم یکی مطابق

نظور این لایحه نقره زیاد تر در مملکت می ماند و

خارج میشود دیگر اینکه مصنوعات داخله هم تشویق

شود چون اگر ممنوع از خروج شد ممکن است

وارد بشود و اگر کمتر وارد شد بالطبع تمام احتیاجات

داخله از جهت نقره و مصنوعات نقره رجوع میشود به

داخله

و حالا هم توضیح دادم

مخبر - این پیشنهادی را که آقای فرمودند در کمیسیون

هم مطرح شد . این عبارت از دو نظر نوشته شده یکی

مصنوعات نقره ایران یا خارجه - یکی مسكوكات خارجه .

اولاً راجع بمصنوعات نقره ایران و خارجه این بعقیده کمیسیون مقصود این است که هیچ جهتی ندارد که مامنع کنیم يك مصنوعاتی را که از يك طرف وارد این مملکت شده و از طرف دیگر خارج نشود بجهت آنکه بآن اصل کلی که ما میخواهیم نقره کمتر خارج شود صدمه وارد نمی آورد مصنوعات نقره را يك اشخاصی همراهشان می آورند و علاقه دارند بانها و میخواهند با خودشان خارج کنند این هیچ مانعی ندارد و جهت ندارد که منع کنیم و هیچ مجوزی ندارد که ما بگوئیم آنها را هم بگذارند این جا و بروند و اما در قسمت مسكوكش هم تصدیق می فرمائید که .

عباس میرزا - مسكوك را عرض نکردم آقای

مخبر - بسیار خوب

جمعی از نمایندگان - کافی است مذاکرات

آقای سید یعقوب - خیر مخالفم

رئیس - بفرمائید

آقای سید یعقوب - این جا خوب است آقای مخبر توجه فرمایند عقیده بنده این است که از کله باستثناء مصنوعات تا آخر حذف شود بهتر است چرا ؟ بعلمت اینکه نوشته است خروج نقره خواه بصورت مسكوك خواه بصورت شمس و خاک ممنوع است غیر از این هر چه است مصنوع است آن چیزی که این جا نوشته شده این است دیگر پس نقره خالص شمس یا خاک نقره باخورده نقره باید از ایران خارج نشود پس این معنایش این است که مصنوعات خارج شود بنا بر این بعقیده بنده اگر آن جمله استثنائی الی آخر حذف شود هم نظر سالار لشکر تأمین میشود چون آن هم بد نظری نیست و هم مقصود بنده حاصل شده است بجهت اینکه ما

میگویند: خروج نقره را بصورت شمش و خالص و مسکوک
منع می کنیم ولی صنایع را که منع نمی کنیم برود
این است که بنده خواستم پیشنهاد کنم لکن حالا مقصودم
را عرض نکردم

عزیزان مخالف آقای آقا سید یعقوب بحالفت
نیست زیرا با آن نظری که هست ایشان هم موافقتند که مصنوعات
خارج برون اما اگر این را ننویسیم فردا اسباب اشکال
می شود و ممکن است وقتی که شما نوشتید خروج نقره
ممنوع است ممنوع نقره را هم نمی گذارند برود بیرون
ولی وقتی که استثناء و قید کردید از آن جهت راجح
میشود و دیگر اشکالی نخواهند کرد و چیز مهمی هم
نیست با اصل نظر هم آقا موافق هستند عبارت هم چیزی
نیست خوب است اشکالی باقی نماند و این قسمت اگر باقی
باشد بهتر است که بعد اسباب زحمت مردم نباشد

رئیس: در نقره پیشنهاد رسیده است قرائت میشود
(این قسم قرائت شد)

پیشنهاد می کنم در ماده دوم بعد از نقره طلا نیز علاوه
کرد - سید ابراهیم ضیاء

ضیاء - بنظر بنده منظور اصلی دولت از تقدیم این
لایحه بمجلس شورای ملی روی هم رفته يك اقدام اساسی
و عملی برای تثبیت اعتبار مسكوك رایج ایران است و
تسهیلات لازم هم برای اینکار کرده است . در ماده اول
مینویسد که ورود نقره و طلا آزاد باشد . نقره برای
اینکه يك جنس و يك حال التجاره است باید در داخله
مملکت در دست مردم که در صرافخانه همینطور رایج
و معمول و متداول باشد ولی در ماده دوم ما خروج
نقره فقط را منع کرده ایم در حالتی که دنیا بیشتر از
نقطه نظر اعتبار مالی و مسکوک بما حق میدهد که طلا
را زودتر و جلوتر منع کنیم زیرا امروز طلا در بانکها
و صرافخانهها يك وثیقه بسیار معتبر و صحیحی است .
ما می آیم خروج نقره را منع می کنیم در صورتیکه
نقره مال التجاره است ولی خروج طلا را منع نمیکنیم
در حالتی که

عدل منع کرده ایم قانون علیحدده دارد .
ضیاء - خوب با این توضیحی که آقای عدل رئیس محترم کیسین
دادند معذک بنده بی مناسبت نمیدانم که در این ماده
هم ذکر بشود که خروج طلا و نقره ممنوع است و رفع
محظور میشود و بهتر است

مخبر - اساساً در شور اول اگر آقا توجه بفرمایند
این لایحه فقط راجع به نقره بود بعد در قسمت طلا در
اینجا پیشنهاد شد که خوب است معاف از کمرک باشد
در وقت این نظریه را پذیرفت و کیسین هم موافقت کرد
و در ماده اول طلا اضافه شد ولی فقط از نأدیه کمرک
معاف شد ولی از طرف دیگر چون قانون سابق این منظور
را تأمین نمیکند (در جواب آقای آقا سید یعقوب هم
عرض کردم) و اصلاً خروج طلا و نقره ممنوع است و
چون ما قسمت نقره اش را ملغی کردیم قسمت طلاش
باقی است و آن ماده قانون سابق هست که خروج نقره
و طلا خواه بصورت شمش از سرحدات مملکت ممنوع
است و چون در آن قانون خروج طلا ممنوع هست دیگر
محتاج باینکه اینجا اضافه بکنیم نیست

ضیاء - با این توضیح آقای مخبر بنده مسترد میکنم
(پیشنهاد آقای فهمی این قسم قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم در ابتداء تبصره بجای کله مسافرن
نوشته شود هر مسافری الی آخر

فهمی - بنده اصلاح عبارتی در این ماده کرده ام
در قانون مهرماه ۱۳۰۵ همینطور نوشته شده است که
هر مسافری تا میزان ۱۲ تومان میتواند همراه داشته باشد
ولی اینجا نوشته اند مسافرن این ممکن است اسباب
اشتباه بشود که بگذسته مسافر باشند و برای همه آنها
تصور کنند ۱۲ تومان منظور شده و حال آنکه مقصود
قانون هر مسافری است

مخبر - این اصلاح را بنده قبول میکنم که بجای
مسافرن نوشته شود هر مسافری

(پیشنهاد آقای دکتر طاهری)
بنده پیشنهاد میکنم به تبصره ذیل ماده دوم علاوه

بود مسکوکات خارجه در ایران بقیعت جنس معامله
مهوره و رواج نخواهد داشت

وزیر عدلیه - يك مرتبه دیگر قرائت شود
(بشرح فوق قرائت شد)

دکتر طاهری - در ماده اول ورود مسكوك خارجه
با آزاد گذارده اند در ماده دوم خروجش را آزاد
گذاشته اند . . .

همچنین از نمایندگان - نمی فهمیم آقا
رئیس - آقای طاهری تشریف بیاورید این جا
(آقای دکتر طاهری در محل لطق حاضر و لطق خود
زبان قسم ادامه دادند)

این مسئله را هم آقای وزیر عدلیه و هم آقای وزیر
مالیه اظهار نظر فرمودند که مقصود از ورود مسكوك
خارجه بایران این نیست که بقیعتی که خودشان معمول
دارند در این جام معمول باشد و اگر بنا باشد باعتبار
شرف این جا معامله بشود برای ما ضرر دارد ما میگوئیم
مسكوك خارجه ورودش آزاد است در ماده دوم هم می
گوئیم خروجش آزاد است ولی در جائی که شما رواجش
را ممنوع نکرده اید باز همان ضرر را برای ما دارد و
باید در اینجا بقیعت جنس معامله بشود اگر نشود برای
مملکت ما مضر و برای خودشان فایده دارد

وزیر عدلیه - بنده تصور میکنم که مقصود نماینده
محترم این بوده است که بنده بیایم اینجا و عرضی را
که بطور اجمال کرده بودم آن را بطور تفصیل عرض کنم
و الا این هیچ محل حرف نیست که اولاً پول خارجه
در داخله يك مملکتی ممکن نیست پول رایج آن مملکت
باشد . ثانياً برای اینکه پول رایج آن پولی را بگویند
که وقتی در معاملات بيك کسی بدهند آن را بگویند
باشد آن پول را قبول کند بان قبولش معین
بدهد است امروز اگر شما در قرآن و او ببرد بی بازار و
بدهید بيك کسی و او قبول نکند و بگوید نمی خواهم مثلا
باید پول طلا بدهم اینجا آن شخص را منع می کنند و
بجور است که آن پول را قبول بکنند پس این يك

پول رایجی است . و تصدیق میفرمائید که هیچوقت در
يك مملکتی نمی آیند و بیول خارجی این صورت را
بدهند . در مملکت ایران هم همینطور است و شما مطمئن
باشید هیچ جای نگرانی نیست . این يك قسمت حالا
میرسیم بقسمت دوم فرمایشات آقا . يك وقت می بینیم
که يك چیزی خیلی رواج دارد بعضی خیلی نوبی دست و
بال مردم است این غیر از این است که رایج باشد و آن
را نمی شود مثل پول رایج حساب کرد . خیر بلکه معلوم
میشود که این جنس در آن نقطه خیلی زیاد است و
بیشتر طرف احتیاج است که مردم در داد و ستد شان
میگیرند برای اینکه معاملاتی بکنند خوب قیمت آن از
کجا پیدا میشود ؟ موافق يك قوانین و اصول اقتصادی
و درست روی عرضه و تقاضا این قسمت معین میشود
باندازه که طرف احتیاج است قیمت پیدا می کند و
رواج دارد و در دست و بال مردم گردش می کند ولی
ممکن است که فردا طور دیگر قیمت پیدا کنند پس
قیمت این جنسی که بشکل مسكوك خارجی در مملکت
داد و ستد پیدا می کند مثل سایر مال التجاره ها و
اجناس نایع عرضه و تقاضا است و اگر اندازه بیشتر در
مملکت داد و ستد بشود در طرف احتیاج باشد
از همان رو قیمتش معین میشود پس بنا بر این هر دو
منظور نماینده محترم بنده پیشنهاد فرموده اند تأمین شده
است یعنی بگویند آنها بدهی بدهی است و دیگری هم
مسلماً این شده است آن که بدهی است این است که
خارجی ممکن نیست در يك مملکتی رواج داشته
باشد وان چه که تأمین شده است این است که البته
قیمت جنس را نخواهد داشت چون هیچکس نمی آید
دیش از آن قیمتی که در آن روز برایش معین شده است
و در بازار میخرند بخرد و کسی هم مجبور نمی کند او را
که باید حتماً بخرد یا قبول بکند بنا بر این چون
منظور بان تأمین شده است مناسب تر این است که
پس بگویند .
دکتر طاهری - چون تأمین شده است بنده پیش

میکریم. (پیشنهاد آقای فیروز آبادی) ...
 بده پیشنهاد میکنم که در بلو بصره نوشته نایدست
 تومان فیروز آبادی ...
 فیروز آبادی اینجا اولاً تصدیق میفرمائید که غالب
 مسافری که میخواهند از سرحد خارج شوند دوازده
 تومان بیشتر پول لازم دارند در صورتیکه ما اجازه
 دادیم نقره بدون گمرک وارد این مملکت بشود بعد يك
 ده يك با ده دولتی هم وقتی که سکه میزینم استفاده میبریم
 والذی در این صورت هر چه بیشتر خارج بشود گمان میکنم
 بر ضرر ما نباشد علاوه بر این وقتی که دوازده تومان
 را بیشتر اجازه ندادند آن مسافری که بیشتر از ۱۲
 تومان احتیاج دارد (چون غالب از مسافرن بیشتر از
 ۱۲ تومان را احتیاج دارند) مجبورند در سرحداث برات
 بخرند از این سرافان با بانکها آنوقت آن بانک با صرف
 هم هر قدر که دانش میخواهد از آنها صرف میکند
 اما اگر ما يك قدری بیشتر توسعه بدهیم و احتیاج مردم
 را بیشتر تأمین بکنیم هم آنها راحت تر میشوند
 و هم پول مسکوک خودمان هم يك ده يك و ده دولتی
 که در ضمن سکه شدن ازش میگیریم استفاده برده ایم و
 این پول هم وقت رفت بیرون لابد وقتی که بر کرد بجهت
 استعمال در مملکت دو مرتبه شمش و نقره بی گمرک وارد
 میشود (پس هیچ اشکال ندارد) و سکه میشود اینجا
 و باز يك استفاده میبریم. این بود نظر بنده.
 مخبر - آقای فیروز آبادی همه جا به تقلیل قائل هستند
 اینجا به تکثیر ...

فیروز آبادی - هر چیزی بجای خودش

مخبر - در کمیسیون هم این پیشنهاد آقای مطالعه شد
 و در اطرافش مذاکره شد ولی گمان میکنم که اگر خودمان
 هم دقت بفرمائید تصدیق می فرمائید که بیشتر از دوازده
 تومان برای يك مسافر پول لازم نیست و زیاد تر را
 احتیاج ندارد چون قسمت باغلب این امر در طرف

در مقابل با مواظقت
 آقای طاهری
 بنده در این ماده عرضی ندارم عرض بنده
 این بود که ماده الحاقیه تقدیم شده است و مقدم بر
 این ماده است اگر اصلاح میدانید آرا مطرح بفرمائید
 چون برای آخرین ماده پس از مواد الحاقیه است.
 رئیس - تشخیص آقا اشتباه است برای اینکه متبادر
 بله از ماده الحاقیه این طور است که بعد از تمام
 مواد قانون باید طرح بشود حالا اگر فوت این موقع شده
 این بفرمائید (صحیح است) رای میگیریم بماده سوم
 آقایان موافقین قیام فرمایند.

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. مواد الحاقیه قرائت میشود.
 (این قسم قرائت شد)

بنده ماده الحاقیه ذیل را پیشنهاد میکنم: در موقعی
 که نقره برای سکه شدن بضرابخانه داده میشود علاوه
 بر حقوق ضرب حقوق گمرکی آن نیز دریافت خواهد شد
 بوشهری

بوشهری - توضیحی که آقای وزیر عدلیه دادند
 راجع باینکه زیادتی ورود نقره باعث تنزل قیمت آن
 نمیشود بنده را قانع نکرد. هر قدر در يك مملکتی نقره
 زیاد تر وارد بشود هر چندی هر مال التجاره (نقره و طلا
 هم مال التجاره است) زیادتی او باعث تنزل قیمت میشود
 ما اگر امروز يك اجناسی را میفروشیم بارویا در مقابل
 آن يك بروائی میخریم آن بروات به طینه روزا اگر لیره
 باشد قیمت چهار تومان چهار تومان و نیم تعمیر
 میشود ولی اگر ورود نقره آزاد شد و از آن يك حقوقی
 اضافه بر آن حقوق معمولی ضرب نگرقتیم قیمت نقره به
 طلا امروز تقریباً هر يك لیره شش تومان و دو سه قران
 میشود اگر امروز يك قاجری جنس خودش را در آنجا
 ببرد و بعد اگر چنانچه عین برات را نقره بگیرد چهار تومان
 چهار تومان و نیم میشود میاید همان نقره را میاورد این جا
 بکشید و این در مقابل باعث زیادتی نقره در

ماده سوم - مقررات ماده اول قانون ۲۴ مهر
 ۱۳۰۵ راجع بنقره ملغی است
 طاهری - ماده الحاقیه تقدیم شده است مقدم بر
 این ماده است.
 رئیس - اجازه بخواهید بعد بفرمائید. آقای کازرونی
 کازرونی - موافقم.
 رئیس - آقای عدلیه ...

داخله ایران خواهد شد و در مقابل وقتی که نقره زیاد
 شد ما وقتی خواستیم بروات خارجی بخریم زیادتی
 نقره باعث این میشود که قیمت لیره را ببریم بالا قسمی
 که امروز حقیقتاً قیمت لیره را اگر حساب کنیم شش
 تومان و سه قران خواهد شد از اینجهت بایستی که
 اگر این نقره میاید برای ضرب دولت علاوه بر حق ضرب
 يك چیزی هم از او بگیرد که این تفاوت تا اندازه جبران
 و ملحوظ بشود پارسال شش میلیون نقره در اروپا
 ضرب شد و آمد بایران حالا اگر در احصایه گمرک
 ملاحظه میفرمائید که حقوق گمرکی نقره خیلی زیاد
 نشده است برای این است که نقره در اروپا سکه شده
 و آمده بایران و حقوق گمرکی هم از آن گرفته نشده است
 در صورتی که اگر سده ۵ از بابت حقوق گمرکی او
 حساب کنیم سیصد هزار تومان عایدات ما کسر شده است
 این يك پولی است که با کمال سهولت کسانی که میخواهند
 نقره سکه بزنند می توانند بدولت بپردازند بدون
 اینکه ضری برده باشند و يك نفعی هم بجزانه دولت
 وارد شده و هم باعث تنزل قیمت نقره نشده ضری هم
 مردم نمی خورد

مخبر - راجع به نقره باز در نظر دارم در شورا اول
 همین مذاکره شد قیمت نقره غیر از سایر مال التجاره ها
 هست از حیث ورودش البته يك مال التجاره هائی است
 ولی ترتیب قیمتش غیر از سایر مال التجاره ها است
 قیمت نقره بترتیبی که آقا فرمودند نیست قیمت نقره روی
 صورتی است که در تمام دنیا هست طلا و نقره بطور کلی
 يك قیمت دنیاائی و بورسی دارد که از روی آن قیمت
 طلا و نقره در تمام عالم رقی و تنزل می کند اگر در
 طهران يك مقداری نقره یا در ایران زیاد شد ناآیری در
 قیمت نقره یا طلائی دنیا نخواهد کرد بجهت اینکه اصل تعیین
 قیمت طلا و نقره از روی بورس خارج خواهد بود
 هر طوری در آن جا باشد این جا هم همانطور است پس
 این حسابی که فرمودید راجع بحقوق گمرکی بنظر بنده
 قدری از مطلب منحرف شدید اگر نقره باینجا زیاد

و آرد بشود تا پستی در قیمت دیبائی آن نخواهد داشت . اما در خصوص آزادی یا غیر آزادیش حالا هم این آزاد است مگر عرض کردم فقط يك كترك می گرفته اند که حالا آن را منع کرده اند ولی اگر بنا باشد ما آن پیشنهاد آقایان را قبول کنیم دیگر محتاج ما این لایحه نیستیم و نقض عرض است همانطور که كترك را میگردانند و حالا هم بنگرانند دیگر این لایحه چه فایده دارد به علاوه دیگر لازم نیست خودمان را زحمت بدهیم و کار را مشکل تر کنیم این جا بگوئیم از كترك معاف است ولی در ضرایحانه بدهد این چه فایده دارد ؟

فهیمنی - يك مرتبه دیگر قرائت بشود

(بشرح سابق قرائت شد)

رئیس - رای میگیریم بمقابل توجه بودن این ماده الحاقیه آقایان موافقین قیام فرمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه شد ماده الحاقیه دیگر

(این قسم قرائت شد)

ماده الحاقیه - ماده الحاقیه ذیل را پیشنهاد میکنم : ورود اسکناسهای خارجی بایران ممنوع است طاهری - تقدیم داشتن این پیشنهاد از نقطه نظر آن ضرر هائی است که سابقاً از حیث منافع بمملکت ما وارد آمده است و البته همه آقایان هم مستحضر هستند که میلیونها مال مردم را این اسکناسهای خارجی بر باد داد بعد هم بی مصرف ماند و نوب صندوقها پر و ملو است از این اسکناسها و منافعها . بنده معتقدم حالا که ما این قانون را برای رفاهیت تجاری می گذرانیم که ورود نقره بمملکت آزاد باشد و امتیازی نباشد بین يك اشخاص پس بهتر این است که این کار را هم بکنیم یعنی بهتر این است که بکلی اسکناسهای خارجی را هم که غیر از ضرر برای مملکت نتیجه ندارد ممنوع نمائیم و نگذاریم مثل آن دوره انقلابانی که پیش آمد و میلیونها ثروت قسمت شمال این مملکت بر باد رفت حالا هم متضرر بشوند کفیل وزارت امور خارجه - توجه بمحفظ اعتبارات

میکنند . اما عرض کردم تمام اینها مرهون است بيك حوادث که اگر يك حوادثی در مملکت واقع نشده است اینبار مملکت این است که پول سا برین در مملکت باشد و رایج هم باشد ولی نه اجباری بلکه اختیاری

رئیس - رای گرفته میشود بمقابل توجه بودن پیشنهاد آقای طاهری

دکتر طاهری - بنده مسترد میدارم .

پیشنهاد آقای فرشی

این بنده در تعقیب پیشنهاد سابق ماده الحاقیه ذیل را مجدداً پیشنهاد میکنم

ماده الحاقیه - ورود هرگونه اسکناسهای خارجه به مملکت از سرحدات ممنوع و وزارت مالیه مکلف به ضبط آنها خواهد بود

بعضی از نمایندگان - این پیشنهاد رد شد

رئیس - رای گرفته شد استرداد کردند

آقای اورنگ

اورنگ - عرض کنم خدمت آقایان توضیحی که آقای کفیل وزارت جلیله امور خارجه در این موضوع بیان فرمودند بنده با خوب نفهمیدم یا قانع نشدم عرض میکنم اسکناسها و کاغذ هائی که در ممالک دیگر طبع می شود بعنوان پول ممکن است همراه مسافر یا غیر مسافر یا بعنوان دیگر وارد مملکت ما بشود اما اگر ما برخورد کنیم که اگر بخواهیم ما از مملکت ایران خارج بشویم و احتیاج ما را ادا کرده باشد که آن کاغذها را مثل اینکه در رویه ملاحظه کرده اید که اشخاصی که به زیارت میروند یا به مکه میروند رویه میخرند و میروند در سرحد هم مانعشان نمیشوند و در مملکتی که این پول رایج است صرف میکنند این زبان و ضرری هم ندارد که اگر يك مسافرینی از سرحد عبور کردند و يك مقداری از این پولها همراهشان بود ولی اگر ما بر خوردیم به این منظور که اگر خواستیم رویه را بنده در اینجا بخرم و ببرم برای بغداد سرحد از من مهلت بکنند که رویه همراه دارم و نگذارند من این اسکناس

بیست حالا تأمل کنید اگر عرض بنده وارد است قبول کنید

مخبر - این پیشنهاد در شور اول هم شده بود و در کمیسیون طرف توجه واقع شد مخصوصاً آقای وزیر مالیه يك مطالعاتی در خارج روی این پیشنهاد کردند چند نفر از نمایندگان - بلند تر

مخبر - این پیشنهاد در جلسه قبل هم عرض کردم در شور اول شده بود و در کمیسیون هم طرف ملاحظه واقع شد مخصوصاً آقای وزیر مالیه هم يك تحقیقاتی در خارج در این موضوع کردند و از قراری که اظهار داشتند معتقد نبودند که این پیشنهاد در اینجا اظهار شود البته این قسمتی را که آقای شیخ الملك اظهار داشتند باید اشخاصی که معامله میکنند ملاحظه کنند

بنده وقتی که می بینم يك چیزی رواج نیست نباید قبول کنم وقتی که بشما يك اسکناس یا يك چیز قلمی را میدهند آیا قبول میکنید وقتی يك چیزی بشمامیدهند که باعث زبان شما است خود آقا نباید قبول کنید و بالاخره محتاج باینجا نیست که در اینجا ذکر شود البته هر چیزی چنانچه اسباب زحمت باشد و تولید اشکال کند خود مردم زیر بار نباید بروند و قبول نکنند

رئیس - رأی گرفته میشود بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای اورنگ و آقای فرشی موافقین قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه شد. اگر آقای مخبر موافقت میفرمایند وقتی که این پیشنهاد قابل توجه شد پیشنهاد های دیگر هم بکمیسیون برود

مخبر - صحیح است

رئیس - طرح راجع به طرز عمران اراضی خوار مطرح است

(بشرح آتی خوانده شد)

کمیسیون قوانین مالیه طرح پیشنهادی آقایان نمایندگان محترم را راجع بواگذاری اراضی خوار را تحت شور و مطالعه در آورده و مواد ذیل را به موافقت دولت تهیه و

رابط آنرا تقدیم میدارد

ماده ۱ - وزارت مالیه مجاز است اراضی کویر خوار را با مشخصیکه تقاضا مینمایند بزای احداث قراء مجانی و بلاعوض واگذار نماید

ماده دوم - تقاضا کننده باید تبعه ایران بوده و ملزم خواهد بود در اراضی واگذاری در ظرف یکسال از تاریخ اجازه نامه شروع بآبادی و احداث قنات نموده و در ظرف چهار سال بعد قنات آنرا دایر نماید و چنانچه بترتیب قرضی عمل نکند اراضی از صاحب اجازه منتزع خواهد بود

ماده سوم - بهر شخص تقاضا کننده بیشتر از مساحت یکصد و پنجاه خروار که هر خرواری بیست هزار ذرع مربع باشد داده نخواهد شد

ماده چهارم - طاحیبات قراء مستحقه خوار در صورت کافی نبودن آب قنات میتواند برای شیرین کردن اراضی و مشروب نمودن زراعت خود از مازاد آب رودخانه چون رود از حقایق قراء فعلی خوار برطبق مقررات جاریه استفاده نمایند در اینصورت مجاز خواهند بود که آنها را اختصاصی خود را پس از پرداخت قیمت عادلانه اراضی که محل نهر و حفر قنات واقع میشود در صورتی که مزاحم بقنات ملک مزبور نباشد یا نهار عمومی که رودخانه اتصال دارد زساییده و یا مستقیماً برودخانه برسانند و احدی حق ممانعت نخواهد داشت

تبصره - در صورتیکه اراضی محل حفر نهر و قنات از املاک خالصه باشد مجانی داده خواهد شد

ماده پنجم - قراء مستحقه در اراضی کویر خوار از اولین برداشت محصول تا مدت ده سال از تأدیبه مالیات معاف و پس از آن تابع مقررات عمومی خواهد بود

ماده ششم - مالکین املاک خوار حق تقدم نسبت بتقاضای واگذاری از اراضی کویر که در مجاورت ملک آنها واقع است دارند و تقاضا کنندگانی که تمهیدکننده یا ساشین زراعت نمایند هر سرتبه نامی حق تقدم خواهند

داشت و بملأوه بانها تا سه برابر آنچه که در ماده سه تعیین شده که (۴۵۰) خروار باشد اراضی داده خواهند شد

تبصره - در صورتیکه مالک مجاور اراضی کویر نخواهد از حق تقدم خود در نقاضای واگذاری از اراضی مذکور استفاده نماید رعایای ملک او در نقاضای از اراضی مذکور حق تقدم نسبت بدیگران خواهند داشت

ماده هفتم - وزارت مالیه مکلف است نظامنامه برای اجراء این قانون تهیه و مواد فوق را بموقع اجرا گذارد

رئیس - از طرف آقایان دهستانی و روحی پیشنهاد شده است که این لایحه از دستور خارج شود

آقای روحی

روحی - عرض کنم این لایحه يك نقص نزرک نظامنامه دارد و آن این است که خبری که کمیسیون مبتکران داده است این طرح را به کمیسیونهای قوانین مالیه و فواید عامه ارجاع کرده بود کمیسیون قوانین مالیه و فواید عامه امروز تشکیل شد و متأسفانه کمیسیون فواید عامه به این غیر توانسته رسیدگی کند و چون کمیسیون فواید عامه هم خودش را نداده است تصور میکنم این طرح اصولاً بشود مطرح شود از آنطرف آقای وزیر مالیه بایستی تشریف داشته باشند که اگر يك اعتراضاتی آقایان در این لایحه دارند جواب داده شود و اطلاع بدهند که آیا عمل بضرر خالصجات دولتی خواهد بود یا نخواهد بود از روی دل بخواد و از روی احساسات که نمیشود طرح قانونی را آورد و این جا گذراند کرجه آقای فرزند نماینده دولت در اینجا حاضرند و از نظر مسؤلیت مشترک کلن است دفاع کنند ولی آن اطلاعاتی که آقای وزیر مالیه دارند یا از رئیس خالصه ممکن است اطلاعات را بخواهند ایشان ندارند چیزی که هست تا خبر کمیسیون فواید عامه نباید نمیشود لایحه مطرح شود و بنده از این نظر مخالفم که

مطرح شود.

رئیس - آقای عدل

عدل - آقای روحی این جا دو مطلب فرمودند مسئله اولی که فرمودند راجع به این بود که این طرح بکمیسیون فواید عامه هم باید برود. بنده همچو خاطر می آید که این جا اینطور مذاکره شد که این طرح فقط به کمیسیون قوانین مالیه برود اطلاع ندارم که به کمیسیون فواید عامه هم باید برود و تشخیص این مسئله با مقام ریاست است اما مسئله دوم که فرمودند. این را باید مسبق باشند که این طرح اول که به کمیسیون مبتکران رفته است در آن جا نماینده مالیه حاضر بوده است و نماینده مالیه خودش تصدیق کرده است که آمده است به مجلس و در کمیسیون هم خود آقای وزیر مالیه حاضر بوده است و دفاعهای خودش را کرده است و کشاکش که لازم بوده است شده است و پس از اینکه این مسائل کاملاً در آنجا تنظیم شده است آمده است به مجلس و محتاج نیست که هر این جا دیگر شاهزاده وزیر مالیه باشد آقای مخبر هم این جا هستند و دفاع خواهند کرد و نماینده دولت هم هستند و اگر مجلس موافقت کند که این لایحه مطرح شود چون دو شوری است و حالا شور اول است نظریات گفته میشود و بر میگردد به کمیسیون

رئیس - رأی گرفته میشود به خروج از دستور موافقین قیام فرمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد. مذاکره در کلیات است...

روحی - این خلاف قانون است بنده تذکر نظامنامه دارم

رئیس - بنده خواستم وقتی که آقا داخل صحبت هستند صحبتی نکرده باشم که اینگونه لوایح اصولاً از تکالیف کمیسیون قوانین مالیه است و امثال و نظائرش هم رفته است بکمیسیون فواید عامه معهداً ما احتیاط کردیم و امروز بتوسط نماینده تقنینیه رأی کمیسیون فواید عامه را استخراج کردیم آنها هم عدم مداخله خودشان را بتقریبی اعلام کردند ممکن است از اعضاء کمیسیون فواید

عامه هم رأی آنها خواسته شود. آقای روحی
روحی - امروز عصر کمیسیون فواید عامه تشکیل شد
و همه حاضر بودیم و بکنفر از اعضاء اظهار موافقت نکرد
که رأی داده باشد و بنسبت تصور میکنم اگر به خبر
کمیسیون مبتکران مقام محترم ریاست توجه بفرمائید در
ذیلش مینویسد که این لایحه بابتی به دو کمیسیون
قوابین مالیه و فواید عامه برود پس هر دوی این دو
کمیسیون از حیث عقیده در عرض هم واقفند مجلس هم
بهان ترتیب رأی داده است و فعلاً اگر بخواند مجلس
غیر از این اظهار عقیده بکند رأی سابق خودش را نقض
کرده است و بر خلاف رأی که داده است عمل کرده
است و برخلاف قانون است و استدعا میکنم خبر کمیسیون
مبتکران را مراجعه بفرمائید آنوقت این قسمت حل
میشود و نمائید میگویم مقرر بفرمائید ذیل خبر کمیسیون
مبتکران را آقای اورنگ بخواند اگر عراض بنده را
تأیید نمیکرد بنده دیگر عرضی ندارم.

رئیس - مطابق نظامنامه کمیسیون مبتکران حق
تشخیص مراجع کار را ندارد و تنها مأموریتی که دارد اینست که
کمیسیون مبتکران رأی بقبال توجه بودن یا قابل توجه نبودن
آن بدهد و وقتی هم که ما رأی گرفتیم به مدلول تمام راپورت
رأی نکرقتیم رأی گرفتیم که آقایان قابل توجه میدانند یا نه
و رأی به قابل توجه بودنش داده شد بنا بر این اعتراض
آقا وارد نیست. ملک مدنی

ملک مدنی - بنده هیچ خیال نمیکردم آقای روحی
با این طرح مخالفت کنند تنها طریقی که واقعاً خوب
پیشنهاد شده است این طرح است که راجع به عمران
و آبادی اراضی است و حضرتعالی که بک وکیل طرفدار
اصلاحات و اقتصادیات هستند خوب نیست برای اشکال
نظامنامه که بعقیده بنده آنها هم وارد نیست برای اینکه
مجلس رأی داد که بکمیسیون قوابین مالیه مراجعه
شود ضمناً هم تذکر داده شد که میتوانند به کمیسیون
فواید عامه هم مراجعه کنند زیرا که این طرح مفید
است و بعلاوه دو شوری است و فاشش ماه دیگر هم با

بهنیوان مخالفت هم که باشد تذکری داده شود که در فراس
در بروجرود و لرستان در اصفهان. در گیلان
در مازندران در اغلب نقاط ایران اراضی هست که
استعداد خوبی برای جنگل شدن و استعداد خوبی برای
زراعت گندم و جو و سایر زراعت ها دارد آنها خوار
نیست که مجلس برای اراضی خوار میخواهد تکلیفی معین
کند با یک قانونی برای تشویق مردم گذرانده شود که
شترها به های مادی و معنوی خودشان را بکار بیندازند.
این است که بعقیده بنده خوب است که آقایان در ضمن
شور و مطالعه در مواد این قانون در نظر بگیرند که
این قانون برای تمام اراضی بآورد که در همه مرزها لازم است
دائر شود و اشکالی هم برای دائر کردن آنها نیست وضع
شود و بعقیده بنده وقتی که این طور شد درست موافق
احساسات و نیت یک نمایندگان و هیئت دولت است و
بزرگترین خدمتها به مملکت و آبادی مملکت شده است
و نایب تمام اعضاء عامله این مملکت در آن جمع خواهد
شد که این قانون برای سایر اراضی دیگر هم وضع شود
و آنجا هم مشمول این قانون بشوند.

مخبر - آقای ضیاء مخالفتی با این قسمت فرمودند
بلکه اظهار موافقت فرمودند و نظرشان این بود که این
قانون توسعه داده شود. البته تصدیق میدفد باینکه بطور
کلی نمیشود یک چنین قانونی را گذرانند که هر چه اراضی
بآورد دولت دارد مطابق این قانون تقسیم کند اینکار
بطور کلی عملی نیست زیرا اراضی کویر خوار یک اراضی
است که عجلاناً صاحبی ندارد و دولت از سابق متصرف
بوده است ممکن است یک اراضی باغری در یک نقاط
دیگری باشد که صاحبان خاص داشته باشد و دولت نتواند
اینکار را بکند علاوه بر این یک شرایط خاصی لازم است
تا اینکه ما بتوانیم یک قانونی بگذرانیم و دولت بتواند
در آن قسمت ها دخالت کند و تا آن شرایط موجود نباشد
نمی توانیم ما یک چنین قانونی بگذرانیم پس حالا که آقا
موافق هستند خوب است با این لایحه موافقت کنند بعد
هم آقا با سایر آقایان مطالعه میکنند در قسمتهائی که هستند

و اطلاعاتی که دارند در هر جائی که يك همچو چیزی
هست و پیدا کردند که این شرایط هم درش باشد ممکن
است طریقی تهیه نمایند و تقدیم مجلس شورای ملی کنند
و می رود بکمیسیون و نظر دولت هم جلب میشود و نسبت
بآنها هم همین اقدام میشود و الا حالا این عمل
که سایر قسمتها هم مشمول این قانون بشود بعقیده بنده
سبب تاخیر این امر میشود این قسمت را عجلاناً رأی
میدهم بعد در قسمت های دیگر هر کسی اطلاعی
که دارد بطور طرح تقدیم مجلس میکند و مجلس هم تعقیب میکند
و البته تمام این قسمتهائی را که فرمودید عملی میشود.
بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

روحی - کافی نیست. بنده مخالفم.
رئیس - بفرمائید.

روحی - در کلیات عرض کنم؟
رئیس - در عدم کفایت مذاکرات بفرمائید؟

روحی - عرض کنم که بعضی از آقایان هستند که
یک اطلاعات کافی دارند مثل آقای دهستانی و آقای
هزار جریبی که میتوانند استدلال کنند که این کار ایضاً
دولت و خاصجات مملکت تمام میشود آقایان موافقت
بفرمایند که لا اقل در يك لایحه باین مهمی یکی دو نفر
صحبت بکنند بعد آنوقت البته در قسمت دوم هر عقیده
که مجلس اتخاذ کند قابل احترام است و خواهش مقام
محترم ریاست هم تذکر بدهم که بعنوان شور در کلیات و
شور در مواد هم اخذ رأی بفرمائید.

رئیس - رأی گرفته میشود به کفایت مذاکرات موافقین
قیام فرمایند

(عده کمی قیام نمودند.)
رئیس - تصویب نشد. آقای ملک مدنی
ملک مدنی - موافقم
رئیس - آقای قاضی نوری موافقت؟
قاضی نوری - بلی.
رئیس - آقای مؤید احمدی
مؤید احمدی - موافقم.

رئیس - آقای وفاق

آقا سید مرتضی وفاق - بنده در اصل اینککه باید اراضی کوبر در همه جا آباد شود موافقم ولی در طرز تنظیم این لایحه مخالفم زیرا تنظیم این لایحه مطابق خبرگی تنظیم نشده است. در ماده دوم مینویسد: تقاضا کنند. در ظرف یکسال از تاریخ اجازة نامه شروع به احداث قنات نموده و در ظرف چهار سال قنات را تمام نموده و دائر نماید و چنانچه بترتیب فوق عمل نکنند اراضی از صاحب اجازة منزع خواهد بود. در ماده سوم مینویسد: بهر شخص تقاضا کنند بیشتر از مساحت یکصد و پنجاه خروار که هر خرواری بیست هزار ذوق مربع باشد داده نخواهد شد. اولاً این ماده مقدم و مؤخر نوشته شده است باینکه اول ماده سوم نوشته شود بعد این ماده دوم حالا میآیم در اصل موضوعش که اگر یک کسی آمد و این کار را کرد اولاً باید فهمید که صد و پنجاه خروار اراضی چه قدر آب میخواهد و شخصی که میخواهد این قنات را احداث کند باید چند سنک آب احداث کند و اگر در ظرف مدت چهار سال اگر چهار سنک آب مثلا لازم دارد چهار سنک آب احداث نکرد و سه سنک آب احداث کرد و یک مقداری خرج کرد مطابق این قانون باینکه ملک را از دستش گرفت و دیگری بیاید این کار را بکند پس بعقیده بنده این لایحه خوب تنظیم نشده است و عقیده ام این است که آقایان که در این خصوص اطلاعاتی دارند بروند در کپسبون و این لایحه را بترتیب صحیحی منظم کنند. خود آقای مخبر یکی از ملائین هستند و بنده تعجب میکنم که چرا این لایحه را اینطور تنظیم کرده اند بعد می آید در ماده ۴ مینویسد: از مازاد آب رودخانه چهل رود یا حبل (این را نمیدانم چیست) از حقایق قراء فعلی خوار بر طبق مقررات جاریه استفاده نمایند این جا اگر میخواهند مازاد آب رودخانه را ببرند به حقایق مردم چه کار دارند و این لفظ حقایق قراء فعلی خوار این جا زیادی است و برای حقایق مردم بسیار مضر است و باید برداشته شود معنی و مقصود و

روح این قانون باید این باشد که یک رودخانه است و قراء اطراف آن حقایق دارند هر قریه حقایق خودش را میبرد و اگر مازادی پیدا شد به این قرائی که نازه احداث شده است میبرد و اگر مازادی نداشت نمیبرد این باید در این جا قیید شود که از حقا به قراء فعلی نیست. آمدیم روی تبصره. تبصره که در قانون است مینویسد: در صورتیکه اراضی محل حفر هر وقت از املاک خلاصه باشد مجاناً داده خواهد شد. اولاً املاک خلاصه اراضی است راجع به رعایا و رعایا در املاک خلاصه یک زمینی کشیده اند و بن خودشان خرید و فروش میشود و آباد میکنند اگر یک رعیتی آمد و یک اراضی را آباد کرد و آنوقت این قنات از یک همچو اراضی گذشت و اراضی یک رعیت بیچاره را خراب کرد چرا باید باین رعیت خلاصه چیزی داده نشود؟ زیرا که دولت از این اراضی یک چیزی و یک حقی میگیرد و خودش که صاحب این قبیل اراضی است در این جا زراعت نمیکند و رعیت در آنجا زراعت میکند وقتی که این اراضی رعیت خراب شد دیگر برای رعیت چیزی باقی نماند البته باید این جا هم نفع دولت و هم نفع رعایا در نظر گرفته شود که قیمت عادلانه آن اراضی را به رعیت بابدوات (اگر مال دولت است) بپردازد و همچنین در سایر مواد دیگرش عراضی داریم که در هوقمش پیشنهاد میکنم.

مخبر - آقای وفاق کمان میکنم لایحه را درست دقت فرموده اند و ملاحظه نکرده اند (نمایندگان صحیح است و اظهاراتی که اینجا فرمودند هیچکدامش در لایحه نبوده (صحیح است) و مطالب مواد بعقیده بنده باید در هر ماده که باشد و هر مخالفی که در هر ماده دارند در آن ماده بفرمایند تا جواب داده شود. بطور کلی باینسی عقیده کلی را در این جا اظهار داشت نه اینکه در مواد صحبت داشت بنابراین بشود در مواد که رسیدیم ماده به ماده اعتراضاتی که دارند بفرمایند بنده هم جواب هائی که باید عرض کنم عرض میکنم. اما این قسمت چهار سنک و سه سنک که فرمودند در ماده نبو دو قسمت دیگر که

فرمودند که اراضی راجع برعایای خلاصه است و مال دولت است این را هم نمیدانم از کجا حکمیت فرموده اند. در حال چون یک چیز کلی اظهار فرمودند جواب این مطالب را در مواد عرض میکنم.

رئیس - از طرف آقایان اورنگ روحی کنجه فرمودند پیشنهاد ختم جلسه شده است...

جمعی از نمایندگان - صحیح است.

رئیس - جلسه شب یکشنبه آینده مصادف است با شب بیست و یکم شب چهارشنبه شب بعد از روز بیست و سوم است بنا بر این جلسه را شب چهارشنبه میکنیم و دستور بقیه مذاکرات همین جلسه.

(مجلس پنجساعت و نیم از شب گذشته ختم شد)